

פרוטוקול מס' 13 / ב 1207

מישיבת ועדת העבודה, בקריה בת"א, יום א',
י"ט בטבת תשי"ז, 23.12.56 שעה 10.30

מ. ק. למר	היו"ר ע. בוגרין	<u>בכחן:</u>
י. קרגמן	מ. ארם	
י. ריפתיין	ש. בכה	
א. שוסטק	ב.צ. הראל	
	ח. מגורי-כהן	

מוזמן: א. בר-ניב - מטעם משרד העבודה.

סדר-היום: חוק הגנת השכר, תשי"ז-1956

סעיף 11

מוכנס: להשאיר הסעיף פתוח עד לאחר שמיעת ב"כ הרשויות המקומיות ע"י ועדת-המסנה.

סעיף 12

א. בר-ניב: בעת הקריאה הראשונה השמיעו רבים מחברי הכנסת טענה לא לגופו של ענין, אלא להחייב הפסיכולוגית של הסעיפים 12, 13, 14, 15. אם כי אינני רואה את התוצאה המשפטית, אולי כדאי בכל-זאת לפני סעיף 12 להוסיף סעיף האומר: "שכר עבודה ישולם במועד המוסכם".

א. שוסטק: צריך להיות סעיף האומר כי שכר עבודה צריך להיות מסולם במועד: לעובדים חדשים - בגמר החודש; לעובדים שבועיים - בגמר השבוע וכן הלאה. זה צריך להיות כלל אצל נותני העבודה, שעליהם לשלם שכר לאחר גמר העבודה. דבר זה כתוב בחוקים רבים וגם בחוזי עבודה. אני מציע סעיף עיקרי על חובת תשלום במועד, עם התאריכים, בגמר העבודה. אחר כך צריך לשנות את הסעיפים, ולא לומר שהשכר ישולם לכל המאוחר, אלא יבואו סעיפים שליליים האומרים: במקרה ששכר עבודה לא טולם במועדו, הדין הוא כזה וכזה. כל הסעיפים האלה לא צריכים להיות מנוסחים באופן חיובי, אלא שלילי. הסעיף החיובי צריך להיות הכלל, של תשלום במועד.

י. ריפתיין: דעתי כדעת ח"כ שוסטק. אני חושב שהנוסח הנוכחי מוכרח לגרום לכך, שבארץ תתגבש דעה כי המועד החוקי הוא ה-15 לחודש. גם אני סבור שיש להפריד בין המועד שהמדינה רוצה שבו ישולם השכר - וזה צריך להיות בסוף החודש, כיסוד - ובין האחריות האזרחית במקרה של אי-תשלום במועד.

א. שוסטק: אחרי זה צריך לבוא סעיף 18, ואפשר לוותר על הסעיפים האלה.

י. ריפתיין: למטל, צריך להגיד שאחרי שבוע צריכה לבוא התראה.

ב.צ. הראל: אסור להכניס דברים פיקטיביים לחוק. סעיף האומר ששכר עבודה ישולם בסוף החודש, הוא דבר פיקטיבי. אין דבר כזה ולא יכול להיות. יש תמיד דברים שאריכים לעבוד את הנהלת החשבונות ובמוסדות רבים החשבון לא יכול להגיע עד ה-1 בחודש. על כן אני מצטרף אמנם להצעת בר-ניב, אבל אני מציע לקטוע זאת עם סעיף 12 ולכתוב: "שכר עבודההמשתלם על בסיס של חודש, ישולם במועד המוסכם ולכל המאוחר עד ל-15". במוסדות רבים אין כל אפשרות לסיים את חישוב השכר החודשי עד סוף אותו חודש. להגיד: 30 לחודש, זה דבר פיקטיבי ויעורר את ההיפך ממה שרוצים להשיג.

ז. בנה: מבלי לדבר על כך שזה עלול להיות פיקציה, הרי יש הסכמים בענפים מסויימים הקובעים לאו דוקא סוף החודש, ואם עובד יוכל לקבל תשלומים בתחילת החודש החוק יטנע זאת.

י. ריפתין: אפשר לכתוב: „או לפי הסכם או בראשון לחודש“.

ז. בנה: על כן אני חושב שעם התיקון של סר בר-ניב אנו יכולים לקבל את הסעיף.

מ. סלטר: אין גוזרים על הציבור גזירה שרובו אינו יכול לעמוד בה. אלה שהכינו את החוק התחשבו במצב הכספי הנוכחי ולא רק בעניינים טכניים. 15 לחודש זה באמת יותר מדי ואני מציע להעמיד זאת על 10 ימים.

אשר לעובד יומי, אם הוא עובד בתחילת החודש ליום או יומיים, יש לקבוע טכניקה לפועל הבנין יקבל את הכסף בסוף השבוע.

מ. ארם: הפרקטיקה הנורמאלית היתה, שטכניסיום בסוף 3-4 ימים היו משלמים את השכר. ד"ר הראל אומר שאצלו הפרקטיקה היא - 5 ימים. אני מציע: „לכל המאוחר שלשה ימים אחרי גמר החודש“. אני מדבר עכשיו על דבר קיים ולא שרירותי.

היו"ר ע. גוברין: אני נגד זה שנהפוך באופן מלאכותי את כל המעבידים בארץ ללא-משלמי שכר. יש סוג אחד של מעבידים, שמקבל כל מיני עבודות ואין לו אמצעים. יש מספר מעבידים שעושים להם אטראי לעצמם. אין זה מקרה שלא קיימים סכסוכי עבודה על אי-תשלום שכר. היה ניטוק אחד שנראה לי בדברך ח"כ שוסטק וריפתין: כסובעים חוק והמחוקק עצמו אומר שאם הוא מאחר 15 יום הוא אדם הגון ונחמד - זה בכל זאת איזה אבסורד. אבל נניח שכולם יקבלו את האבסורד הזה. מה יצא? - שפעם אחת יאחרו ב-15 יום, אבל מכאן ואילך צריך יהיה לשלם ב-15 לחודש. הלחץ על העובד יהיה פעם אחת.

אני מציע שנקבל את התיקון של סר בר-ניב לגבי כל סעיף וסעיף, ואז לא יוצא שזוהי הצהרה, אני מציע את התיקון של סר בר-ניב לנסח לפי התיקונים שהציע ח"כ הראל, ובכניס זאת לכל סעיף. שנית, אני מציע שבגידע לידי פשרה על האיחור. אני הייתי מציע שבוע ימים.

צ. בר-ניב: היו לנו כמה גרסות בסעיף זה. פעם הצענו 10 ימים. האוצר עומד בתוקף על דעתו, שהוא לא יוכל לעמוד בהתחייבויות - לא רק לגבי עובדיו אלא לגבי מפעלים שהוא למעשה אחראי למיטונם, כתוצאה מגביית המסים. בגשרדי הממשלה מתחילים לשלם ב-4 בחודש את המסכורת ומסויימים ב-15, ברוטציה מסויימת. אבל יש משרדים, שבגלל תהליך גביית המסים אין האוצר יכול להתחייב להעביר לכל המשרדים ולקבלנים ולכל הגורמים האחרים את התשלום עד ה-15. זו בעיה שאין האוצר יכול להתעלם ממנה.

מ. סלטר: אני מציע: 10 בחודש.

א. שוסטק: אני מקבל את הצעת הפשרה של היו"ר, ביחס לטבוע ימים. אם יהיה קושי יותר מדי גדול - אפילו 9 או 10 ימים. הפועלים בארץ אינם מגיעים אף פעם לידי חשבון חייבם. אין אף פועל שיכול לחיות באיזה שהוא חשבון. בעולם משלמים בארצות רבות אחת לשבוע, אפילו לחדשיים. בארץ משלמים פעם בחודש, וזה דבר הגורם לכך שבסוף החודש אין לפועל שום דבר ולא יכול להישאר לו שום דבר. פה בכל זאת יש סעיף 19, שבכל זאת לא יטילו סתם קנסות על מישהו שיעבור את התאריך. לא בכון שהאוצר משלם תמיד טכנורת מהגבייה. הוא יכול לסדר תשלומים באמצעות הבנקים ולקחת מקודם. סנטימנט זה לא צריך לבוא בפני הועדה ואין לקבל זאת בחשבון. יש לחייב גם את האוצר לשלם עד ה-5 בחודש או עד ה-7 בו. יש להביא בחשבון שאת הקנס מתחילים לשלם רק אחרי שבוע ימים מתאריך הלנת השכר.

מ. ארם: אני חושב שנעשה טובה למשרד האוצר אם נקבע את העבין ב-7 ימים ולא נתחשב היום בדעתו. מה יכול לקרות? - שאנחנו קצת נצמצם את הסחבת שקיימת במשרד האוצר.

תבוא עלינו ברכה אם דבר זה יהיה. לא הנוחיות של הטנגנון צריכה לקבוע אלא הצורך בהסבת מצבו של הפועל. אם בעקיפין חוק זה נכריא קצת את ענין הסחבת, הרי זה טוב ואין לי שום פחד.

היו"ר ע. גוברין: למעשה יש שלש הצעות: 15 יום, 10 ימים ושבוע.

י. ריפתין: אני תומך בהצעה של שבוע, אם זוהי הצעה סוסכמת.

היו"ר ע. גוברין: לפני ההצבעות האלה, שהן הקובעות, עלינו לסמוע בכל זאת את מטרד האוצר.

צ. בר-ניב: אני חייב, כנציג המטטלה, לבקש את הדבר הזה.

י. ריפתין: במקרה זה מופיע בפנינו האוצר כנותן עבודה. אני מציע לסמוע גם את נציגי עובדי המטטלה.

היו"ר ע. גוברין: אני מבין שהתיקון שהציע מר בר-ניב, כפי שניסח ח"כ הראל, מתקבל על כולם.

א. שוסטק: עוד נחזור לזה, כי הייתי רוצה לנסח זאת באופן אחר. אני הצעתי קונסטרוקציה אחרת. אני מציע לנסח את הסעיפים באופן חיובי: "שכר עבודה המסתלם על בסיס של חודש, יסולם בגמר החודש; שכר עבודה המסתלם על בסיס דו-שבועי יסולם בגמר שבועיים" וכן הלאה. אחר כך יבוא סעיף בקטר לסקרה של פיגור.

מ. סלטר: לגבי פועל יומי הצעתי לסלם באותו שבוע, כי אין לחכות עד סוף החודש.

צ. בר-ניב: נכון הדבר, אבל שוב במציאות הקושי הוא עם פועלים אלה, שגם אם יש להם כסף לא תוכל לסלם באותו שבוע שהוא עבד. בארץ ישנה שיטה של ביצוע עבודות ע"י גופים מרכזיים עם טנגנונים מרכזיים, ופועל העובד ביעור בגליל, מסיבה זו לא יוכל לקבל את התשלום באותו שבוע. מה שכתוב פה, בסעיף 13, זה בסביל פועלים אלה מהפכה עצומה.

היו"ר ע. גוברין: אם נסנה סעיפים אלה לא נביא לפועלים שום תועלת. אם היה ויכוח בתוכנו על פועל חדש, היה הגיון לכך. אני מציע לא לעורר עכשיו שאלה זו, כי אם נקבע משהו בסעיף 12 נצטרך ללכת לפי זה בכל יתר הסעיפים.

מ. סלטר: אני חושב שאין קשר בין פועל חדש ובין פועלים יומיים. ישנם פועלי בנין מצל קבלנים פרטיים. כל קבלן יודע שהוא מסלם לפועל בסוף השבוע - ביחוד לאלה שנשלחים ליום-יומיים בשבוע. לפי חוק זה תהיה אפשרות לאחר 29 יום לפועל יומי, ועל כן אנחנו חייבים לתת דעתנו על הכעיה ולסגור לכך הסדר.

היו"ר ע. גוברין: דוקא לפועלי הבנין אינני דואג. אני יודע למשל, כי הסדרות פועלי הבנין גובה מהקבלן בעד כל פועל תשלום לקרן החופשות, שהיא שלטת על הכספים. היא תעשה הסכם עם הקבלן, ואם לא יקרים - יוטפט לפי החוק. ברגע שאנו כותבים בחוק: 29 יום, והסכם הקיבוצי לא יוכל לקבוע הרבה פחות; הוא יקבע שבועיים. מדאיג אותי מצב שעלול להיות, כשהחוק אמנם יבטיח שכר אבל הוא ימנע עבודה. לפועל לא תהיה שום זכות לתבוע. כי לא תהיה לו עבודה. אינני צריכים לגרום לכך, שזה יפגע בעתה בניית העבודות.

צ. בר-ניב: ברור שסעיף 13, מבחינת המסק היום הוא הסעיף האקוטי והוא המכניס את המהפכה הגדולה, והוא הסעיף שאנשי התעטוקה גם במטרד העבודה וגם בלסכה הביטו עליו בחרדה. היום זה מגיע עד כדי חדשים אחרי זה, וידוע כי בבטנים, למשל, שלמו חדשים אחרי כן. סמכות הממונה היא מוגבלת מאד ושענה של חוסר כסף לא תתקבל על ידו. סעיף 13 מטפל בסוג עובדים יומיים. באו גם נותני העבודה וגם העובדים ואמרו שיש סוג עובדים מצריך להעמידם על בסיס כאילו לפי סעיף 12. לכן

אמרנו: עובד טעבד באותו מקום במסך כל החודש, דינו כדין עובד חדשי, בתנאי שמסלמים מפרעות, כי אי-אפשר לעשות חשבונות עד סוף החודש. ז"א טפועל יומי יציב רואים אותו כחדשי, בתנאי שבאמצע קבלו מפרעות.

מ. קלמר: והזמניים?

צ. בר-ניב: לגביהם בא החלק הראשון של סעיף 13. כל מפעל קצת יותר גדול, מוכרחים להיות לו ימי תשלום. אין אופן מעטי אחר לנהל את הענין.

י. ריפתין: כמעט בכל טעיף אנו חוזרים לבירור יותר מהותי על החוק. יכול להיות טעריך להציע חוק יותר צנוע שיאמר רק דבר אחד: אם ישנה הלנת שכר כזו וכזו, ישנם נגד זה אמצעים כאלה וכאלה. יכול להיות שהמצב הוא כל כך חמור, שאין זה הזמן הנכון לקבל יסודות לסאלה: אין מסלמים שכר. כי אם ללכת לפי זה, אי-אפשר לקבל הצעות אלו. יש חוקים טבהם מוכרחים גם קצת להסתכן. כי אם ללכת בדרך זו כמו המציאות, ואם זוהי רוח הדיונים, אזי החוק הזה גם לגבי הלנת השכר לא יפעל.

ט. בבה: אי-אפשר לדון בחוק זה אם אין מביאים בחשבון את הנוף המיוחד של התעסוקה בארץ. בזמנו היתה הצעה לסדר היום של ח"כ אונא, ובינתיים יש גם אמנה בינלאומית. אני מוכן לתת לח"כ ארט התחייבות נוסטריונית, שאני מוכן להחריף כל טעיף וטנותן העבודה ישלם חמסה ימים לפני גמר החודש - בתנאי שהמציאות בארץ תהיה כזאת, שתטעים אחוזים של החוק יהיו מכוונים למעבידים פרטיים. אבל אין המצב כן. יש לי יחס לא יותר חיובי מאשר לח"כ ריפתין לממשלה הזאת, אבל הממשלה הזאת צריכה קודם כל בתוכה לבוא לאיזה שהוא הסדר. בדברים הנוגעים לטעיפים הספציפיים, הנובעים מהמצב הקשה של המדינה, הייתי מבקש חלק מטויים מהועדה שיבוא בענין זה בהצעה מנוסחת.

י. קרגמן: אם החוק הוא קוניונקטוראלי, אז צריך בכלל לדון אחרת. אבל זוהי הצעת חוק שחופפת גם תקופה שלא תהיה כל כך קשה - או שנאמר שלא הגיע הזמן לחקיקת חוק מטוג זה היות ומוסדות הציבור אינם יכולים לעמוד בו. אבל מכיון שזיכוח זה כבר טיימנו ואנחנו דנים בחוק כחוק לכל התקופות - מלבד לתקופות חירום - אנו צריכים לצקת את היסודות על יסוד בריא ולא לומר כל פעם: לא יטלמו.

אני מציע להפריד בסעיף 13 בין שני סוגי עובדים יומיים. בדרך כלל 90% של הפועלים בחרושת הם פועלים יומיים, או אפילו יותר מזאת - החשבון שלהם נערך לפי טעה, אבל הם יציבים, הם קבועים. אני מציע שתוצא הפסקה "יחול סעיף 12". מדוע לא לצרף זאת לסעיף 12?

היו"ר ע. גוברין: אני סבור שהצדק עם ח"כ קרגמן. נרשום זאת ועוד נדון בכך.

מ. ארט: עם כל "הגנתו" של ח"כ בבה על הממשלה הזאת, הוא מוכרח להישאר באופוזיציה, כדי שלא יוסר שום פגם וליקוי. אני הפעם בעד דין תורה ככתבו וכלטונו. לגבי פועל חדשי אנחנו אומרים: 7 ימים, 10 ימים. לגבי פועל טעובד שלטה ימים בחודש אנחנו אומרים: יכול להיות עד 29 יום. אם דבר זה יחייב שינוי גם בסדרי העבודה של האוצר - ייעשה הדבר הזה. טועל טעובד 3 ימים בחודש צריך לקבל את שכרו מיד. פירוש הדבר, שלעניינים כאלה צריכה להיות רזרבה, כי כאן המקרה המובהק ביותר של הלנת שכר. אם דבר זה מחייב שנוי סדרים במנגנון משרד האוצר, ייעשה הדבר הזה. אותו סכף שהוא ישיג בעוד שבוע, אל תאמרו לי שמשרד האוצר אינו יכול להסאיר לעצמו רזרבה של סכומים מסויימים. על כן אני מציע: "שכר עבודה המשתלם על בסיס של טעה, יוח, יחויב או לפי כמות התוצרת ישולם מיד אחרי העבודה". אני יכול לומר: "לא יאוחר מטני ימים"

צ. בר-ניב: לפועל יעור אי-אפשר לשלם באותו יום אפילו לו כל הכסף היה מראש בכיס, כי הקק"ל לא יכולה להסכים טכל מנהל עבודה יתהלך עם כסף בכיס. אני מציע איכוא תיקון קל, מבלי לפגוע בשיטה: "מי טעובד במחצית הראשונה מקבל את התשלום בעטרת הימים הראשונים של המחצית הטניה". כטאני מציע 10 ימים ראשונים של המחצית הטניה ולא שבוע, יש כזה חשבון מסוייט, כי לא ייתכן בשיטת העבודה בארץ טפועל טעבד ב-14 לחודש יקבל לטני כן, כי ענין העברת החשבונות למרכזים דרך הלטכות והחזרתם, לא

א. טוסטק: אני מטעים לתיקון זה, אבל בתנאי טנוטיף:
"בתנאי טקבל מקדמות".

היו"ר ע. גוברין: צריך להיות הגיון פחות או יותר אחד בין מהלך הדברים, איך אנחנו מחלקים את הטלום הטכר. נראית לי הצעת ח"כ קרגמן, להעביר לסעיף הקודם על הפסקה על תחולת סעיף 12. היות והחלטנו לטמוע את הממסלה, אני מציע שלאחר טטמענו את הבירור, נחזור עוד לסעיפים אלה אחרי כן.

א. טוסטק: בסעיף 15 כתוב: "חדל העובד להיות מועבד על-ידי מעבידו... אילו המטיף לעבוד". כלומר גם אם הוא מטוטר ואינו ממטיף במקום זה יש לו רשות להטעות את התלום לטבועיים. צריך להיות דין מיוחד לגבי עובד כזה וטכרו צריך להיות מטולם מיד או שני ימים לאחר גמר עבודתו. אני מציע דין מיוחד למטוטר: תלום מידי או יומיים-טלטה ימים אחרי כן.

צ. בר-ניב: פה כתוב "חדל" - מכל טיבה שהיא. לגבי העובד היומי, הוא תמיד חדל להיות מועבד ואז תצטרך לטלם באותו יום. לגבי העובד החדטי יטנן אמנם טיטות האומרות טעובד חדטי המטוטר מקבל כיום הפיטורין. הנסיון בכל הארצות הוכיח כי הדבר נכסל, כי דוקא החטבון האחרון הוא המסובך. יש גם טיטה של הנהלת מסק, ולא מעטי לדרום לטנות את כל טדרי העבודה ופתאום לעטות חטבון של פלוני. זה בלתי מעטי.

י. קרגמן: לא נכון טזה בלתי מעטי. זה מעטי מאד.

היו"ר ע. גוברין: בסוף החוק נאמר: "חוק זה אינו בא למעט מכל זכות הנתונה לעובד" וכו' (סעיף 29). עמדתי בטעיף זה, למטל, תלויה מהעמדה הטופית טנקבע בטעיפים 12-13. אני יודע טעובדים זמניים בעירית ת"א, לדוגמה, מועברים בכל פעם ממחלקה למחלקה. עד שזה מגיע להנהלת החטבונות עוכר זמן.

ט ע י ף 16

צ. בר-ניב: פרמיה בעד פריון יצור, מתי יטלמו, זה כבר ענין טל מדידות וחיטוב.

י. ריפתין: אני מבין טכוונת הסעיף, מחוץ לאותם הדברים טנקבעו בהטכמים. הטכמי עבודה יכולים גם לחול על דברים טאינם כתובים בטעיפים 12-15.

צ. בר-ניב: פירטנו כמה סוגים, אבל יש עוד עטרות וריאנטים טאי-אפטר לקבוע. סעיף זה אומר שבאותם מקרים רטאי טר העבודה באיטור הועדה לעטות זאת. פה חסרה אולי מלה אחת: "אחרון", כדי טיאמר: "לקבוע מועד אחרון לתטלום".

סוכם: 1) להוטיף "אחרון" בטעיף 16.
2) הסתייגות לח"כ טוסטק: בכל מקום בחוק טנאמר "מעביד", לכתוב "מעטיק"; ובכל מקום טנאמר "מועבד" לכתוב "מועסק".

היטיבה ננעלה בטעה 12.15